

BACH

FA
SZÉN
KOKSZ
BRIKETT

Szent István-tér.

Telefon: 11-26.

LÉC
DESZKA
ÉPÜLETFA
ASZTALOSARU

Párisi-körút 35.

Telefon: 11-26.

Boszniai reminiscenciák

Irta dr. Kovács József

Mostanában, mikor a gombamódra szaporodó adóterhek miatt napról-napra lejjebb kell szállítani az igényeinket, szinte szemrehányást teszek magamnak, hogy tán én is oka vagyok ennek, mert annak idején tevékeny részt vettem a boszniai okkupációban, amibe, ha bele nem ártjuk magunkat, ma is a régi boldog idöket élénk.

Az 1878-iki berlini kongresszus bizta ránk Bosznia-Hercegovinának, ennek az állandó tűzfészkeknek a megszállását. Ugy a magyar országgyűlés, mint a bécsi birodalmi gyűlés tiltakozott bármilyen hódító kaland ellen, de az udvar erre nem sokat hederített s elrendelte a mozgósítást s miután Andrassy Gyula akkori külügyminiszter meg volt róla győződve, hogy simán és vérontás nélkül, ugyszólván egy katonabanda bevonulásával megy végbe az okkupáció, csak a XIII-ik hadtestet s néhány gyaloghadosztályt mozgósítottak. A felkelők azonban törbe csalták a mi katonáinkat s megtámadták, a sebesült foglyokat pedig kegyetlenül lemészárolták. A rossz hírek hallatára aztán a bécsi kormány a III., IV., V. hadtestet is a harctérre küldte, azonfelül honvédszászlóaljkat is, ami ellen Pest vármegye alispánja hiába tiltakozott.

A IV. hadtest, amelynek kötelékébe tartozott a 68. számú Rodich-gyalogezred is, Samácánál kelt át a Száván. Előtte való este kaptuk a parancsot, hogy hajnalban a mi ezredünk II-ik bataillonja pontonokon evez át a tulsó partra s védi a hídfőt, hogy a pionirok hídat verhessenek, melyen aztán az egész hadtest ágyukkal, társzekerekkel s minden cökmökjükkal átkelhesen.

Mondhatom, hogy nem volt kellemes érzés a földre terített löpökröcon abban a tudatban hajtani nyugalomra a fejemet, hogy másnap a kora reggeli órákban épen a mi bataillonunk hajókázzon át a tulsó partra a hídfő védelmére, mert bizonyosra vettem, hogy egy jól irányzott ágyulöveg elcsúszhat a pontonunkat és én a Száva hullámaiban lelem halálomat.

Szerencsére másként alakultak a körülmények. Samácánál nem voltak elkészülve fogadtatásunkra a bosnyákok, mert megtévesztették őket. Breckskát vettük ágyutüzelés alá, mintha ott akarnánk meglepni őket s eközben jól működő Uchácus ágyúinkkal négy helyen felgyújtottuk Samácót, mire a tanácsbeliek meggondolták a dolgot s a bíró vezetése alatt fehérzászlóval jöttek elibünk, megadták magukat. Ezzel én annyira meg voltam elégedve, hogy akkoriban egy rud szálami képezte legértékesebb vagyontárgyamat, de azzal a bíróval, akj a jóhírt hozta, még azt is szívesen megosztottam volna.

Samácánál nem eftettek bennünk semmi kárt, Breckskánál találtunk először nagyobb ellenállásra. Kora reggeltől késő estig tartott a csata, 150 sebesültünk volt, végül sturmot rendelt el a hadtestparancsnok, kiürítették a várost, még a sebesülteket és halottakat is magukkal vitték. 24 órai zsákmányolást engedtek a legénységnek, akik éltek is ezzel a joggal. Feltörték a lakásokat, boltokat és a talált tárgyakon osztozkodtak.

Egy istállóban talált bornyut leölték és egész éjjel főzték nagy füstökben a bornyupaprikást. Fáradszó munkát végeztek reggeltől estig, de ettől az éjjeli mulatságtól nem sajnálták sem az időt, sem a fáradságot. Hasogatták a selyemkelmét kapucának, az értékesebb részét, különösen az öreg rezervisták belepakolták a hátizsákba, hogy majd hazaviszik az asszonynak. Én a sebesülteket bekötözve egypár tisztársammal egy kiürített lakásba aludni tértem. Másnap reggel alig találtam rá a tisztí szolgámra, — egy csabai tót gyerek volt —, egész éjjel ő is zsákmányolással foglalkozott és a hátsólovamra egy elrekkvirált selyempaplant terített s hogy a ló sem unja magát egy süveg cukrot tett elébe.

Utána való napon a Majevisa Planinán találtunk ellenállásra. Ennek a hegynek a lábánál fekszik Dolnja-Tuzla, ezt is elfoglaltuk s aranyifjúságomnak 11 hónapját itt kellett eltölteni. Reggel egy óra alatt elvégeztem a maróvízvizítet, aztán térzenét hallgattunk, délutánoként kirándulásokat tettünk lóháton, betértünk egy-egy utszéli kávéházba. Meg kell adni, hogy még a hegyek közt is a coffánakban kitűnő feketekávéval szolgáltak ki bennünket. Ellenben a kosztjuk rossz volt. Egy-

szer egy bosnyák lakodalomba voltam meghíva, ott szereztem tapasztalatot. Azért tiszteltek meg a meghívásukkal, hogy egypár lövés leadásával emeljem fényét a lakodalomnak. Ők le voltak fegyverezve, a lakodalmi ünnepélyhez azonban ottani szokás szerint csak úgy hozzá tartozott a lövöldözés, mint a papi áldás és ez a szerep én rám hárult. A menü kecsketuróból, füstölt kecs-

kehushból és rózsamézzel töltött palacsintából állott. Rakit ittunk rá, ez valami gabonapálinkafele. A kenyérük meg olyan hamuban kiszült bodag.

A boszniai okkupáció több mint 100 millió forint költségre került, a sebesültek és betegségekben elhaltak száma 8000 körül volt, ami nagyon elkeserítette a publikumot, hátha még azt is előreláták volna, ami 40 év múlva utána következett...

Régi sima grenadin függönyöknek

modern, szines indantren festését vállalom

tetszés szerinti mintával. Lakások művészi berendezése, függönyök, terítők, párnák készítése, régiék átalakítása finom, izléses kivitelben legjobb anyagból méltányos árért. Reitzerné Harczos Nelly, Aradi u. 6.

CSERZY MIHÁLY ÉS TÖMÖRKÉNY ÖZVEGYE EMLÉKEZIK SZEGED KÉT NAGY IRÓJÁRÓL

(A Délmagyarország munkatársától.) Két szegedi író özvegyét, özv. Cserzy Mihályt és özv. Tömörkény Istvánt kerestük fel, hogy elbeszéljessünk velük a szegedi föld két nagy írójáról. Mind a két özvegy egymástól teljesen külön, de mégis azonos életet él: férjük emlékének, családjuknak szentelik életüket és teljesen visszavonulva figyelik a mai élet rohanó iramát. Az egyik nyolc, a másik tizenhat évvel ezelőtt vesztette el férjét.

Cserzy Mihályné

Maros-uccai kis házában éldegél.

— Örülök — mondja —, hogy valakinek eszébe jut az én férjem is...

Szemrehányás van a hangjában, de ez azonnal eltűnik, mikor a régi szép idökről kezd beszélni. A könyves polcon ott sorakoznak Homok diszkötéses kötetek: „Kint a pusztán”, „Földművesek”, „Játszik a délibáb”, „Vasárnap délután” és a többi, amelyek olyan nevet szereztek írójuknak és Szegednek.

— Más világ volt akkor — mondja az özvegy.

Ez a „más világ” a régi békeidöket jelenti, amikor a Légrady testvérek 15 forintokat küldtek le egy vasárnapi tárcáért. Két tárca árából egy hónapig élhetett egy kis család. Homok pedig szorgalmas volt, ezt bizonyítja a megörzött pénzesutalvány-szelvények is. Egész garmada piros cédula tanuskodik arról, hogy hullott a pénz az izes, magyar írásokért. Cserzy Mihály rengeteget írt, egészen halála napjáig dolgozott.

— Ma is egy sereg kiadatlan kézírata fekszik az íróasztalon — mondja özvegye. Legalább tizenhat kötetre való kézirat maradt utána, ugyanannyi, mint amennyi megjelent... Eleinte munkájának a fele itt porosodik, sor kerül-e rájuk valamikor, ki tudja?... Egyik kéziratban meglévő regényében a magyar nép, a magyar paraszt életét írta meg a bölcsőtől a sirig...

— Nagyon szerény ember volt a férjem — folytatódik a beszéd. Nem vágyott soha el Szegedről, ezért a városért kívánt csak dolgozni. Amikor Pestre hívták, azt válaszolta, hogy nem megy, mert ő szegedi, összenőtt ezzel a várossal, nem érezné jól magát sehol másutt...

A falról Homok fiatalkori képe néz le a szobára.

— Meg sem érdemelte ez a város azt a nagy szeretetet. Az emberek hamar felejtnek, nem is hálátlanok, csak felejtnek...

A másik özvegy

Tömörkény Istvánné

a Tisza Lajos-köruton lakik, egy hatalmas bérházban. A „Célszerű szegényemberek” írójának özvegyéről igen keveset tud a világ. Se-hová nem jár, jóformán senkivel sem érintkezik gyermekein kívül. Az ujságíró is idegenkedéssel fogadja és csak nehezen melegszik fel, csak akkor, mikor a régi idökre terelődik a beszélgetés. Legényember volt még Tömörkény, amikor a „Szegedi parasztok és egyéb urak” című kötetét a mai özv. Tömörkénynének ajánlotta. Abban az idöben az özvegy is vidám volt. Későbbi férjével sokat jártak társaságba, Pestről is jártak Szegedre írók. A régi „Kis Kass”-ban találkozott össze a társaság, — hej, de régen volt...!

— Kit érdekel ma az olyan írás, amilyen az övé volt? — kérdezi az özvegy. A modern írók kiszorították a régieket teljesen... Más a mai ember, sőt, más már a mai paraszt is, nem olyan, amilyenek az én uram látta és megírta...

Arra a kérdésre, hogy szokta-e az ura kötetit olvasni, így felel Tömörkényné:

— Hát, megvallom, ritkán. Nincs időm rá, meg aztán — teszi hozzá enyhe mosollyal — lépést kell tartani a korrall... és most annyi új könyv jelenik meg, hogy az ember alig győzi elolvasni őket...

CIANOZÁST

poloska és molykár ellen a legtökéletesebben és legolcsóbban végez a

Lakásfertőtlenítő Vállalat cyanozó irodája Szeged, Dugonics tér 12. Telefon: 31-77.

OLCSÓ FILLÉRES ÁRAK A NAGYSTRANDON!

Fürdőbérlet az egész szezonra	P 7.—
Gyermekek és tanulók részére	P 5.—
Kabinbérlet családok részére (4 személyre) egész szezonra	P 10.—
Magánkabinok helybérletei — tekintet nélkül a nagyságra — I. sor	P 6.—
„ „ „ „ „ „ II. „	P 5.—
„ „ „ „ „ „ III. „	P 4.—
Magánkabin helybérlet a fürdőtelepen egész évre megörzéssel	P 5.—
Napi fürdőjegy vetkőző fülkével	P —20

Miután a bérkabinok csak korlátolt számban állanak rendelkezésre, ajánlatos a bérlet iránt mielőbb intézkedni. Mindennemű felvilágosítás kapható a 15-67. telefonon.